

Večernik

Leto V. (XII.), štev. 103

Maribor, petek 8. maja 1931

»JUTRA«

Vredn. razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Vredn. mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglas po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Briand ali Doumer

KDO BO NOVI PREDSEDNIK FRANCOŠKE REPUBLIKE? — SENATNI PREDSEDNIK DOUMER ŽE PRI GLASIL SVOJO KANDIDATURO.

PARIZ, 8. maja. Snoči je predsednik senata Doumer oficijelno naznanil svojo kandidaturu za predsednika francoske republike in obenem ovrgel vse trditve svojih nasprotnikov, da je nasprotnik mirovne politike. Justični minister Bernard je odklonil kandidaturu, tako da se bo vršil končni boj med zunanjim ministrom Briandom in senatnim predsednikom Doumerom. Kandidatura vojnega ministra Maginota sploh ne pride v poštev. Ako dobi Briand na današnji seji zbornice veliko večino za svojo politiko, kar se v splošnem tudi pričakuje, potem je njegova izvolitev za predsednika republike zagotovljena.

strom Briandom in senatnim predsednikom Doumerom. Kandidatura vojnega ministra Maginota sploh ne pride v poštev. Ako dobi Briand na današnji seji zbornice veliko večino za svojo politiko, kar se v splošnem tudi pričakuje, potem je njegova izvolitev za predsednika republike zagotovljena.

Henderson v Parizu

RAZPRAVLJAL BO Z BRIANDOM O VPRAŠANJU AVSTRIJSKO-NEMŠKE CARINSKE UNIJE. — V PARIZU OSTANE DVA DNI.

LONDON, 8. maja. Angleški zunanji minister Henderson se bo na svojem potovanju v Ženevo ustavil za dva dni v Parizu, da se posvetuje s francoskim zunanjim ministrom o vprašanju avstrijsko-nemške carinske unije. Kakor se govori, stoje merodajni angleški juristi na

stališču, da avstrijsko-nemška carinska unija nikakor ne krši mirovnih pogodb, sklenjenih v Versailles in St. Germainu. Po njihovem avstrijsko-nemški gospodarski načrt ne nasprotuje niti ženevskemu sanacijskemu protokolu, ki je bil podpisan 1. 1922.

Poljska proti dunajskemu paktu?

VARŠAVA, 8. maja. Izza povratka predsednika republike in predsednika vlade Slaveka od narodnih slavnosti v Gornji Šleziji se vrše skoro dnevno važna posvetovanja, katerih se udeležujejo zlasti ministri gospodarskih resorov. Kakor doznajajo v političnih krogih, so predmet teh razgovorov pri min. predsedniku Slaveku v glavnem mednarodna gospodarska vprašanja in stališče Poljske glede njih. Poljski gospodarski ministri so med drugim razpravljali minule dni obširno in podrobno o vprašanju nameravane nemško-avstrijske carinske unije in tozadevnih posvetovanj Poljske z državami Male antante. V zvezi s temi konferencami se je včeraj govorilo v političnih krogih, da bo poljska vlada že v najbližjih dneh iz lastne inicijative podvzela odločne korake proti nameravani carinski uniji.

V zvezi s temi posvetovanji je tudi avdiencia poljskega poslanika v Pragi, dr. Grzybovskega, pri maršalu Pilsudskem. Dr. Grzybovski se mudi že od 1. maja v Varšavi radi vprašanja eventualne revizije poljsko-češkoslovaške trgovske pogodbe. Maršal Pilsudski se je ob tej priliki podrobno interesiral pri dr. Grzybovskem za stališče Češkoslovaške napram nemško-avstrijski carinski uniji in napram Briandovemu načrtu srednje- in vzhodnoevropskega bloka. Govori se, da bo poljska vlada neposredno po ureditvi

političnih ciljev in radi gospodarskih posledic, ki nasprotujejo splošnim tendencam evropske trgovske in zunanje politike. Izrekla se je za sodelovanje srednjeevropskih malih držav v duhu in smislu vseevropskega sodelovanja in se je tako približala francoskemu načrtu, o katerem se bo razpravljalo v Ženevi. S tem svojim stališčem je Mala antanta že tudi odločila usodo dunajskega pakta in je podprla prenos problemov, ki jih je razvil ta pakt, pred forum, ki v večji meri omogoča objektivno rešitev in bo respektiral interese odločujočih držav in

aktualnih gospodarskih vprašanj med Poljsko in Češkoslovaško objavila svoj gospodarski načrt, ki bo odgovor na nameravano nemško-avstrijsko carinsko unijo.

Dva milijona brezposelnih v Angliji

LONDON, 8. maja. Tajnik za dominijone, Thomas, je imel v Leedsu govor, v katerem je naglašal, da je v Angliji trenutno dva milijona ljudi brez posla. Anglija plačuje največje davke na svetu. Ako davčni pritisk ne popusti, bo s tem uničena inicijativa, ki je največje važnosti za državo in njeni industrijo.

Suša in veliki požari na Japonskem

TOKIO, 8. maja. Po vsej Japonski vlada že daj časa silna suša. Na številnih krajih so nastali požari, ki so povzročili veliko škodo in zahtevali tudi človeške žrtve. V kopališču Jamanaši je vpepelil požar celo vrsto velikih poslopij. Govori se celo, da je postalo žrtve ognjenega morja okrog 700 hiš, vendar pa je to gotovo precej pretirano. Pri reševalnih delih je bilo ranjenih na stotine ljudi, število smrtnih žrtev pa še ni znano. Požar je vpepelil med drugim tudi 30 hotelov.

Veliki požari so divjali tudi v širokani, predmestju Tokija, kjer je 65 oseb

državnih skupin. Tudi politično je Mala antanta dokazala, da je trdna politična konstanta v centralni Evropi in da je treba z njo pri vseh gospodarskih in političnih razmišljanjih trajno računati. Dokazala je, da je nemogoče, s političnimi in gospodarskimi sredstvi razbiti sistem, ki ga predstavlja ona v centralni Evropi: sistem sodelovanja enakopravnih malih srednjeevropskih držav, sistem miru in ravnotežja, ki se ne izmika nobenemu pozitivnemu sodelovanju, ki pa ostane trden napram vsem poskusom absorpiranja ali razkroja.

zgubilo življenje. V kitajskem predmestju Jokohame je zgorelo 50 hiš, med njimi tudi kitajski konzulat. V Tojami je vpepelil požar celo vrsto hiš.

Podobna poročila prihajajo tudi iz raznih pokrajin na deželi, kjer je ogenj uničil na stotine hiš, večinoma malih, lesenih stavb. Škodo, ki so jo povzročili požari, cenijo na več milijonov jenov. Požari še vedno divjajo, ker manjka na kopnem vode. Natančno število človeških žrtev še ni mogoče dognati.

Demisija norveške vlade

OSLO, 8. maja. Ker je ostala vlada na včerajšnji seji parlamenta v manjšini, je izročil davi ministrski predsednik kralju demisijsko celokupnega kabineta, ki jo je kralj sprejel in poveril sedanjemu vladnemu vodstvu poslovo do sestave novega kabineta.

NEMŠKI LETALCI V ANGLIJI.

BERLIN, 8. maja. Jutri poseti skupina nemških letalcev Anglijo, da vrne lanskoletni obisk angleških letalcev v Nemčiji. Aparati bodo leteli iz Düsseldorfa preko Amsterdama in Belgije v London in nato v Heston, kjer bodo pristali.

RAZISKOVALEC COURTAULD REŠEN

KOPENHAGEN, 8. maja. Posebna letalska ekspedicija je izsledila angleškega raziskovalca Groenlandske, Courtaulda, ki ga je stroga zima v večnem ledu priklenila v njegovo vremensko opazovalnico. Raziskovalec je bil o priliki rešitve že skoro popolnoma izčrpan.

INTERNIRANJE PORTUGALSKIH UPORNIKOV.

FUNCHAL, 8. maja. Vsi ujeti uporniki na otoku Madeiri bodo najbrže internirani na Kapverdskih otokih.

Sedemdesetletnico

je obhajal 6. tm. veliki indijski pesnik Rabindranath Tagore. Mnogo njegovih del je prevedenih že tudi na slovenski jezik.

1.400.000 Din tedenske plače.

Dosedaj se je splošno domnevalo, da je najboljši plačani filmski igralec Al Jolson, čegar filme so igrali tudi že v naši državi. Po najnovejših poročilih iz Londona pa je najbolje plačani filmski igralec znani francoski umetnik Maurice Chevalier. Nedavno ga je neki londonski variete povabil na gostovanje in mu zabil 1.400.000 Din honorarja na teden.

Boj za vrelec v puščavi.

Te dni se je zgodilo v bližini Damaska, da sta dve plemeni Beduinov pri iskanju vode istočasno naleteli na večji vrelec v puščavi. Med obema plemenoma se je razvila za posest vrelca pravcata bitka, v kateri je bilo 80 oseb ubitih in ranjenih.

Mož, ki si je sam napisal nekrolog, je kraljevski svetnik in nestor britanskih odvetnikov, Sir Edward Clarke, ki je te dni umrl v starosti 90 let v Londonu. Vsi angleški listi so prinesli o njem obširne posmrtnice. Najzanimivejši pa je vsakakor nekrolog v »Timesu«, ker ga je napisal Clark sam. Clark je bil dolga leta zelo agilen novinar in je že pred nekaj leti deponiral svoj nekrolog v uredništvu lista.

Bukarešta

Mnenja evropskega tiska o bukarestanski konferenci Male antante so delena. Splošno se sicer povdarja, da je popolna solidarnost državnikov Male antante napravila mogočen utis, to tem boli, ker se je pojavilo nešteto intrig. Rumunski tisk z zadovoljstvom konstatira, da so se izjalovile vse nade neprijateljev, ki so pričakovali senzacij in celo računali z razkolom in razpadom Male antante. Francoski listi izražajo zadovoljstvo zlasti v pogledu na sporazum Male antante za skupno postopanje pri obravnavi nemško-avstrijskega carinskega načrta v Ženevi in pri razpravi o gospodarskem načrtu, ki ga bo predložil francoski zunanji minister Briand. Nemški tisk pa se tolaži, češ, da komuniste, izdan ob zaključku bukarestanske konference, ne vsebuje nobene izrecne odklonitve avstrijsko-nemškega carinskega pakta, in izraža domnevo, da je bilo v Bukarešti doseženo nekakšno omiljenje Beneškega stališča glede dunajskega pakta.

Zato je za nas in za vso Evropo vsekakor najvažnejše, kaj pravi v Bukarešti češkoslovaški tisk. »Češkoslovaška republika«, polslužbeno glasilo, povdarja, da je Mala antanta stabilna in da je tudi letošnja konferenca dokazala njeno solidarnost. »Narodni politika« naglašja, da si je bila Mala antanta od vsega početka svesta svoje ekonomske raznolikosti in je skušala vedno harmonizirati svoje ekonomske interese ter podpreti politično edinstvo tudi z ekonomskim. Prazne so nade nasprotnikov, da bo razpadla iz razloga, ker nima skupnih ekonomskih interesov. Nevarnost povratka Habsburgovcev in madžarskih poskusov za obnovo krone sv. Štefana, radi katere se je Mala antanta prvotno ustanovila, je polagoma stopila v ozadje, v ospredje pa so stopili drugi motivi in interesi, ki so trdna vez med državami Male antante. Je tu predvsem program srednjeevropskega sodelovanja med enakopravnimi državami, ki se v svojih gospodarskih potrebah vzajemno dopolnjujejo. »Narodni Listy« istotako povdarjajo, da se motijo oni, ki so mnenja, da je nemogoča skupna akcija Jugoslavije in Rumunije s Češkoslovaško v aktualni gospodarski politiki. Da obstojajo razlike gospodarskih interesov med državami Male antante, ni nobena tajnost in bi bilo smešno to prikrivati. Toda politična solidarnost Male antante proti akcijam, ki ogrožajo sedanje stanje, zahteva nedvomno, da se izpopolni tudi z gospodarskimi elementi. Bukarestanska konferenca bo doprinesla h konstruktivnemu delu gospodarske solidarnosti držav Male antante. V istem smislu poroča tudi poloficijozna »Prager Presse«, ki povdarja zlasti, da je bukarestanska konferenca napravila radikalen križ čez vse pobožne želje in račune nasprotnikov Male antante. Na vsa odprta vprašanja je odgovorila odločno in jasno. Zlasti je popolnoma nedvoumno odklonila nemško-avstrijski carinski pakt, i radi njegovih

Vtisi s poučnega potovanja gostilničarjev

Inomost, 4. maja.

»Priden bod'«, mi je v soboto zjutraj zaklala ženka pred odhodom in že smo se našli na kolodvoru, kjer nas je čakal naš potni maršal g. Petelin. V naš posebni vagon so vstopili na postajah v Dravski dolini novi gostje in drdrali smo proti Koroški, mimo nekdanje »Tolstovrške slatine« in znane Kotnikove naselbine ter Malgajevskega spomenika. V Prevaljah in Pliberku so nas obmejni organi zelo prijazno sprejeli in odpravili brez vsakega preiskavanja. Prehitro smo bili na naši meji...

Od Pliberka do Celovca in mimo Vrbskega jezera so nas obdajali bridki občutki... V Beljaku se nam je pridružilo še 30 gostilničarjev iz ljubljanske zveze, tako da je štela naša »armada« nad 60 dobro oboroženih mož. Dobili smo lep Pulman ter se v 1. in 2. razredu zabarikadirali poleg naših kovčegov. Ko je začel vlak sopihati mimo Špitala-Millstättersee v hrib, smo tudi mi potrebovali okrepljenja. Odprli smo svoje kovčege in steklenice in že smo postali — boljše volje. Nekateri so hoteli nadomestovati našo »Matico«, manjkala pa sta tenor in bas. Prišli smo do zaključka, da imamo nadprodukcijo nepevcev in — pivcev. Na našo veliko moško sramoto so jo »vrezale« ženske na »svojo roko« (saj se bo itak zvedelo, da smo imeli tudi nežni spol seboj — seveda naše kruhoborske tovarišice iz Jugoslavije). Zelo zanimiva vožnja je bila v hribu do postaje Mallnitz, ki leži 1180 m visoko (Mariborska koča 1080 m), od tam skozi 10 km dolgi predor (kjer smo prestopili solnograško mejo) proti Bad Gasteinu, ki je še deloma v snegu. Proti Schwarzach—St. Veit je med 2. in 3. uro pritisnilo solnce. Iz radovednosti smo »pogledali« v jedilni voz: 2 steklenici kisle vode, 1 kava, 2 kosa peciva Din 48. Zadosti sem imel jedilnega voza in — vode!

Trg Schwarzach šteje 1400 prebivalcev in leži ob reki Salzach. Krasne gostilne, hoteli in vile. Ljudstvo živi večinoma od tujcev. Veliki napis »Občinska gostilna« mi ni ugajal. Tu smo se vsedli na dvotirno električno železnico, ki nas je brez sopihanja v hitrosti brzovlaka potegnila po romantični Solnograški proti Tirolski. — Na električni železnici vsaj brez skrbi gledaš skozi okno. Ceste lepe, večinoma asfaltirane,

sneg še leži skoraj do proge. Reke regulirane, v hribih se opazijo pastirske kočice, ob železnici je razvita lesna industrija. Kraji napravijo vtis blagostanja ter je pripomogla k temu naravna lepota in lepe moderne ceste in železnice (električne). Moderni in snažni hoteli in penzionati ter vljudna postrežba privabijo vsako leto nebroj tujcev, ki prinašajo v kraje ogromno denarja. V čakalnicah na gl. postajah so napisali, da se pred odhodom vlaka ne kličje. Vsak potnik mora sam skrbeti, da vstopi pravočasno in v pravi vlak — brez opozoritve. Na desni strani visoki hribi, same skale, na levi pa gozdovi kakor naše Pohorje.

Kozji hrib (Kitzbühel), prva postaja na Tirolskem, je krasno letovišče, kamor zahajajo premožni Amerikanci in dela veliko konkurenco Kranjski gori, ki še nima velikih hotelov s konfortom, ki ga zahtevajo bogati Amerikanci. Ker še ni sezija, je v teh krajih še mrtvilo. Zanimivo je, da cele štiri ure vožnje ob čisti od Schwarzaacha do Jenbacha nisem videl nobenega avtomobila ali vozniaka na cesti. Vsaka stavba napravi pester vtis, stene lepo pobeljene, okna belo prepletkana, oknice zelene in podaljški streh zopet v kaki drugi barvi prepletkani. V vlakcu je snaga, vendar moram omeniti, da so v straniščih celo po dve brisači, ni pa bilo — vode. Brisače so vrh tega zelo dobro pritrjene.

Od Wörgla, kjer se odcepi železnica proti Kufsteinu in Nemčiji, smo se vozili po lepi Inski dolini, dokler nismo po 12urni vožnji izstopili v Jenbachu, kjer nas je sprejel odposlanec tujsko-prometne zveze za Tirolsko. Po kopanju smo imeli skupno večerjo. Ob tej priliki sta spregovorila tajnik Zveze gostilničarskih zadrug v Mariboru in vodja izleta g. Petelin ter ravnatelj Velikonja iz Ljubljane. Naše potovanje ni za zabavo, ampak hočemo gledati in se podučiti, da bomo znali zadovoljiti tiste naše goste, ki prihajajo k nam. Če bomo pri potovanju po Tirolskem, Predarlskem, Švici in Nemčiji videli, da smo v tem pogledu še zaostali, bo stremenje nas vseh, da se v vsakem oziru tako izpopolnimo, da bo tujec rad prestopil našo mejo in pragaše gostilne. Prihodnjič več. Do tedaj lepe pozdrave gostilničarjem in vsem gostom!

Andrej Oset.

Lužiški Srbi v preteklosti in sedanjosti

Na naši Ljudski univerzi je podal te dni znani sokolski delavec in publicist g. Vekoslav Bučar iz Ljubljane izredno zanimivo, živo in zaokroženo sliko bitja in žitja lužiških Srbov.

Lužiška Srbija, na severu ločena 80 km od Berlinskih vrat, na jugu pa le 20 km od češkoslovaške meje, pripada politično v južnem delu Gornje Lužice saški, v njenem severnem in pa po vsej Dolnji Lužici pruski zvezni republiki. Avtohtoni slovanski narod je že rano (805. l., Karel Veliki) moral okusiti vso bridkost nemile zgodovinske usode miroljubnega agrarnega naroda, ki so ga kaj zgodaj podjarmili tujci v vztrajnem zasledovanju znamenite zavojevalne politike — Dranga — ter ga l. 1635 porazdelili med Pruse in Sase. L. 1815 so se trajno določile med Prusko in Saško mejo na ozemlju Lužice, vse do danes. Upajoči glas Narodnega odbora, osnovanega po nemški novemberski revoluciji l. 1918 pod predsedstvom Arnošta Barta, ni našel pri mogočnikih v Versailles ugodljivih ušes: Lužica je ostala pod nemškim gospodstvom.

Lužičani, ki tvorijo po vaseh 90% — večino prebivalstva, dočim so po mestih v manjšini, naseljuje kompaktno 763 vasi (samo 1 ima nemško večino), posedujejo 13 cerkv, ter so po veri do 20% katoličani, ostali pa evangeličani. V Rajhu biva po dr. Muki 166.067 lužiških Srbov, v emigraciji (Teksas) pa še 10.902.

Literarno se udeležujejo v književnih jezikih ter pišejo v latinici in gotici. Lužiško-srbska književnost se je razvila iz narodnega anonimnega pesništva ter je

dobila v reformaciji prve tiskane knjige v prevodu sv. pisma, prireditvi slovnice in produkciji nabožne literature. Bart-Češinski je dal lužiško-srbski literaturi znamenito podobo svojstvenosti in pomembnosti.

V močnem preporoditeljskem vzdušju revolucionarnega obdobja l. 1848, čigar izraz sta oblikovala osobito J. A. Smoler na katoliški in J. P. Jordan na evangelijski strani, se je oživitvorila »Mačica serbska«, neminljivo ognjišče slovanske prosvete, ki je postala oplojajoče središče vsega političnega in kulturnega razmaha.

Danes se udeležujejo na vseh kulturnih popriščih, v literaturi, glasbi, likovni umetnosti številni odlični kulturni delavci. Mogočna ustanova »Serbskega doma« v Budyšinu (l. 1904, po veliki zaslugi dr. Muke) združuje gospodarsko, politično in kulturno življenje Lužičanov ter usmerja gospodarske ter 14 prosvetnih, telovadnih in političnih organizacij.

Od 13. veka poduzeto potujevanje, ki vzdržno deluje z vedno enako mržnjo in nečlovečnostjo, se izčrpa v ogabni prepovedi materinščine v šolah, uradih in javnosti ter od l. 1873. sem celo v privatnem in rodbinskem življenju v večno sramoto kulturosnemu narodu »der Dichter und Denker«. Strahovito nasilje kaznuje celo otroke z 10 pf. kazni za vsako sveto besedo matere. Današnja germanska penetracija se širi po industrijalizaciji, z gospodarsko politiko, s časopisjem, po šoli in cerkvi, po kolonizaciji ter z vsemi ostalimi rekviziti grdega nasilja.

Pouk v dramatični šoli

bo v nedeljo 10. t. m. od 9. do 13. ure. — J. Kovič

Mariborski in dnevni drobiž

Mednarodni pustolovec pred senatom trojice

Dne 17. dec. 1930 zvečer je bil pri St. Ilju aretiran 52letni Jovan Popović, trgovec iz Beograda, ker je hotel brez dokumentov prekoračiti državno mejo. Ko ga je finančni stražnik Rupert vodil k orožništvu, je mož pod pazduho močno stisnil zavoj, ki ga je imel seboj, da se je vsebina polomila in so izpadali iz zavoja koski steklovine. Ko je Rupert pogledal, kaj je izpadlo, je videl, da so drobci fotografskih plošč s posnetki denarja. Pobrall je drobce in jih nesel seboj na orožništvo. Pri Popoviću so našli tudi druge predmete, ki so kazali na to, da je Popović ponarejalec denarja. Izkazalo se je v nadaljnji preiskavi pri tukajšnji policiji, kateri je bil Popović izročen, in kasneje pri sodišču, da je Popović mednarodni pustolovec, ki se je potikal že po vseh delih sveta in že v raznih državah imel opravka s kazenskimi sodišči radi ponarejanja denarja. L. 1923 je bil tudi v Los Angelesu v Kaliforniji obsojen na 4 mesece robije, l. 1928 pa je bil na Dunaju aretiran radi suma goljufije. Odkrili so pri njem na policiji v Mariboru tudi še kopije vodnih tiskov angleških novčanic po 5 in 10 funtov. Prvič je poskušal preko meje pri Špilju že 17. dec. 1930 zjutraj, vendar pa ga je zasačil orožnik Fingust. Ko ga je pri zopetnem poskusu zvečer zasačil fin. paznik Rupert, mu je Popović ponujal 100 Din, če ga izpusti. Seveda je Rupert ogorčeno odklonil. Popović trdi glede plošč, da so bile namenjene za reklamne listke za neko mlo. Dal mu jih je neki »Alfred« iz Berlina, kojega natančnega imena niti ne ve, že v Beogradu, z naročilom, naj jih prinese za njim v Berlin, kjer bota dala napraviti reklamne listke. Hotel je čez mejo brez potnega lista, ker se je zaževa z izdajo pasosa v Beogradu zavlekla.

Popović je danes stal pred senatom trojice okrožnega sodišča. Senat njegovi bajki o tajinstvenem »Alfredu« in reklamnih listkih ni verjel in je obsodil Popoviča na dve leti in en mesec robije, 400 Din globe in 5 let izgube častnih pravic.

Zborovanje mariborskega učit. društva
se je vršilo v četrtek v znamenju novega uradniškega zakona. Polnoštevilna udeležba učiteljstva je znak, da je stvar aktualna. Iz Ljubljane je prispel poročevalec — tajnik UJU g. Kobal, ki je tolmačil nove določbe uradniškega zakona, v kolikor tangirajo učiteljstvo. Poročilo je utrdilo vero v potrebo stanovskega udruženja, ki bo vsekdar na mestu, ko bo ogrožen materijalni in moralni položaj stanu, čigar idealizem ni popuščal niti v najtežjih preizkušnjah. To so potrdili tudi rezultati statistike o izvenšolskem delu mariborskega učiteljstva, ki se je in bo vedno zavedalo vzvišenih nalog na polju šolstva in narodne prosvete.

Pogreb

vlakovodje g. Franca Korena, ki je preminul v četrtek, bo jutri v soboto ob 17. uri izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Obmejna deca v Mariboru.

Doba šolskih izletov se je že začela. Včeraj zjutraj je dospela prva skupina obmejne dece iz Apač pri Gornji Radgoni pod vodstvom učiteljice gđe. Helene Šetinove. Štirideset bistrih obrazov si je ogledovalo mestne ulice, izložbe in stavbe. Dečki, četudi povečini sinovi nemških Apačanov, so zvonko kramljali v slovenščini in se živo zanimali za razlaganja svoje vzgojiteljice.

Smrtna kosa.

Sinoči je umrl v Pobrežju na Zrkovski cesti vpokojeni železničar Anton Strmšek, star 75 let; davi pa ste umrli: v bolnici 36letna Marija Pavalec, soproga vojaškega uradnika, in 70letna zasebnica Matilda Pavalec v Vrbanovi ulici. Blag jim spomin!

Slamorenica je odtrgala

25letnemu Martinu Forteku v Ribnici na Pohorju 3 prste leve roke. Mladeniča so takoj odpeljali v splošno bolnico v Maribor.

KINO

Grajski:

Samo še nekaj dni: VLASTA BURIAN, ANY ONDRA in RODA-RODA v sijajni veseligr:

ON IN NJEGOVA SESTRA

Union:

Danes 8. maja premiera najnovejšega 100% nemškega filma ljubljencev Lilian Harvey in Willy Fritsch-a:

MOJA ŽENA — TVOJA ŽENA!

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLO KINO:

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 8. maja. Zaprto.
Sobota, 9. maja ob 20. uri »Učlovečenje«. Zadnjič. Pri znižanih cenah.
Nedelja, 10. maja ob 15. uri »Dve Marički«. Prireditelj ženskega društva. — Ob 20. uri »Čardaška kneginja«. Zadnjič. Znižane cene.

Ptujsko gledališče.

Petek, 15. maja ob 15. uri »Začaran žaba«. — Ob 20. uri »Kavalir Miško«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Ljudska univerza v Mariboru.

Drevi ob 8. uri predava prvič v Mariboru zagrebški priljubljeni predavatelj g. primarij dr. Makso Großman o velevažni in interesantni temi — o trajanju narodnega života, o pogojih njegovega procvita in pogiblja.

Od doma izginil

je že 5. t. m. 53letni usnjarski pomočnik Anton Čok iz Einspielerjeve ulice in se do davi še ni povrnil. Njegova žena domneva, da je iz obupa izvršil samomor.

Aretiran

je bil sinoči v Mariboru 24letni delavec Ciril B. iz Ljubljane, ki ga zasleduje ljubljanska policija radi prevare.

Društvo mestnih uslužbencev v Mariboru ima svoj redni občni zbor v torek, dne 12. t. m. ob 17. uri v mestni posvetovalnici, Rotovski trg št. 1 z običajnim dnevnim redom.

Krovčeva nezgoda.

Pri popraviljanju strehe neke kmečke hiše je padel 72letni krovce Franc Pipenbacher iz Prepolj pri Sv. Marieti takko nesrečno na tla, da si je zlomil levo roko in dobil tudi notranje poškodbe. Njegovo stanje je radi visoke starosti precej resno.

Glasbena Matica.

Pevski zbor ima nocoj pevsko vajo ob običajni uri.

Podmladek Rdečega krilca dekleške osnovne šole v Studencih pri Mariboru

proslavi materinski dan z mladinsko igro »Kraljica palčkov«, petjem in deklaracijami v šolskih prostorih v soboto, dne 9. in v nedeljo, dne 10. t. m. obakrat ob pol 20. uri. Vsi prijatelji mladine, zlasti pa vse mamice so iskreno vabljeni!

Trgovska obrtna mladina

priladi jutri 9. t. m. družabni večer v mali dvorani Narodnega doma. Vabljeni vsi prijatelji društva.

Občni zbor »Jadrana«

bo jutri v soboto 9. t. m. ob 20. v gornjih prostorih Nabavljalne zadruge.

Občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani

se bo vršil dne 18. t. m. ob 11. dop. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. To je prvi občni zbor Zveze izza njene združitve s celisko Zadružno zvezo

Najstarejše delavske stavke

PRVA STAVKA V EGIPTU 250 LET PRED KRISTUSOM.

Stavka je bila že od pradavnih dob najskrajnejše orožje delavstva za dosego njegovih zahtev. Nihče je ni »izumil«, ampak je nastala kot spontana volja izkriščenega delovnega naroda, ko nikjer ni mogel doseči svojih pravic in svoje obrambe. Bila je najjačja oblika kolektivne sile za izboljšanje prilik, ako so odpovala vsa sredstva mirnega dogovora. Na vprašanje, kdaj je prišlo do prve stavke, je težko odgovoriti, ker stavke niso nastajale samo na podlagi stopnje razredne zavednosti, ampak v glavnem na podlagi stopnje razvoja gospodarskih prilik. Stavko niso uvedle socijalistične organizacije, ampak so se pojavile povsod in vsikdar, kjer in kadarkoli je bila masa izkoriščenih mezdnih delavcev, ki imajo — četudi podzavedno — enake razredne interese, in ki so že živeli v takšnih težkih prilikah, da se je v njih porodila misel kolektivne ustavitve dela, četudi so vedeli, da bodo trdo kaznovani. Splošno se je sodilo že doslej, da je do prvih stavk prišlo že v starem Egiptu, ko so na velikih zgradbah bili zaposleni ne samo sužnji, ampak tudi delavci, ki so služili za mezdo. Toda dozdej so bile to samo domneve, ni pa bilo pismenih dokazov, ki bi govorili konkretno o kakšnih resničnih stavkah, ali vsaj potrjevali te domneve. Sedaj pa prihaja iz Pariza vest, da je v francoski akademiji znano, da je nek predavatelj poročal o zanimivem dejstvu prve stavke v zgodovini. Ta najstarejša, dokumentarno ugotovljena stavka je izbruhnila res v starem Egiptu in sicer že v 3. stoletju pred uvedbo krščanskega štetja let. Za časa vladavine Ptolemaja Filadelfa je bila izvedba obsežnih del za namakanje in izsuševanje zemlje v Egiptu poverjena gradbeniku Kleonu. Kleon je zapustil sedaj nedavno objavljene dokumente, iz katerih je mogoče ugotoviti ne samo celo vrsto

podrobnosti o takratnih cenah gradbenega materiala in tehniki dela, ampak tudi o organizaciji dela. Za nas je vsekakor najzanimivejše, da je v teh dokumentih tudi poročilo o stavki Kleonovega delavstva. Kleon poroča, da je delavstvo zahtevalo in da mu je bilo tudi obljubljeno zvišanje mezd. Toda to zvišanje je bilo stalno odlagano, tako da je delavstvu nekega dne minilo potrpljenje ter je sklenilo ustaviti delo in začeti stavko. Na nekaterih stavbiščih je izvajalo delavstvo sabotažo in njegova jeza je dosegla takšno stopnjo, da so delavci pretepli tudi nadzornike in predpostavljene. O izidu stavke pa dokument ne omenja ničesar. Ptolemaj Filadelf je vladal v Egiptu v letih 285—247 pred Kr. in se torej lahko reče, da je do te najstarejše, dokumentarno ugotovljene stavke prišlo približno 250 let pred Kristusom.

V Evropi zasledimo dokumentarno ugotovljene stavke v Nemčiji krog leta 1450., na Češkem v Pragi l. 1399 in v Budjejevicah l. 1351 itd., torej šele v poznem srednjem veku, ko je v razmahom rokodelstva na eni strani in močne organizacije cehov na drugi strani začel nastajati vedno številnejši rokodelski proletarijat, ki ni imel izgleda na osamosvojitve. Te stavke so bile zelo ostro sojene in so jih kaznovali ne le mojstri, ampak tudi oblasti. V nekaterih slučajih so bili posamezniki obsojeni na globo pet do deset grošev in na zapor v rotovžu. Kako velika je bila ta globa, si lahko izračuna vsakdo, ako pomisli, da je bila povprečna mezda dobrega pomočnika štiri groše na teden. Nekateri stavke pa so bile kaznovane tudi krvavo, zlasti v Nemčiji, kjer je bila za stavko oblastveno določena kazen: odrezanje ušes. Na Češkem so nekateri voditelji stavk končali svoje življenje — pod sekuro ali na grmadi.

Češki ustanovitelj bolgarskega modernega slikarstva,

prof. Ivan Mrkvička, je slavil te dni svojo 75letnico. L. 1880 je bil po absolviranju praške akademije in strokovnega izpopolnjevanja pri prof. Seitzu v Münchenu pozvan za profesorja risanja na plovdivsko gimnazijo v Vzhodni Rumeliji, ki se je šele l. 1885 združila s severno Bolgarsko v skupno državo. L. 1887 je odšel na gimnazijo v Sofijo, kjer je pozneje do l. 1921 deloval na risarski šoli, iz katere je pozneje nastala sofijska akademija umetnosti. To šolo je ustanovil Mrkvička l. 1896 po vzoru praške umetniške obrtne šole in je bil 9 let njen prvi ravnatelj. Odgojil je v njej celo vrsto odličnih umetnikov. Po 40letnem bivanju v Bolgarski se je leta 1921 vrnil v Prago, kjer še zdaj živi. Njegovo umetniško delo je zelo obsežno in vsebuje več sto risb in slik narodnih tipov, pokrajin, genrov, ikon, portretov, zgodovinskih in cerkvenih slik, ilustracij itd. Znamenit je ciklus o grozotah v turški sužnosti. Dve teh slik je kupil pokojni naš kralj Peter. Mrkvička je član Bolgarske akademije, ki je lani izdala album njegovih slik in risb. V Sofiji je Mrkvička stal na čelu češki kolonij, je bil soustanovitelj sofijskega Sokola, češke šole in Masarykovega doma.

Potomec poljskega kralja Sobieskega

V mali vasi blizu Bratislave živi Karl Seif-Sobieski, ki se je trudil polnih 10 let in žrtvoval vse svoje premoženje, da bi dokazal, da je direktni potomec bivšega poljskega kralja Jana Sobieskega. To mu je res tudi uspelo. Pred vojno je bil v Ameriki in je doživel mnogo pustolovnin po Braziliji, Meksiki, Nikaragui, Kostariki in Hondurasu. Povrnili se je v bivšo Avstro-Ogrsko, bil kot vojak ujet na italijanski fronti. Ko se je vrnil iz suženstva v Pešto, je našel očeta na smrtni postelji. Oče mu je takrat prvič v življenju okril, da so direktni potomci Jana Sobieskega, ki je po svojem prognanstvu iz Poljske navzel ime Seif. Na podlagi te izjave je Karl, ko je pokopal očeta, pre-

iskal vse arhive in biblioteke na Dunaju, v Varšavi, Krakovu, Berlinu, Pragi. Končno pa je našel prave dokumente v Komoranu in ugotovil iz njih resnico, da je potomec kralja Sobieskega. Nastalo je zanj vprašanje, ali bo mogel uveljaviti svoje zahteve po dedščini. Sobieskega. Gre za velika posestva na Poljskem, danes za 40.000 dukatov, ki jih je občina mesta Dunaja ostala dolžna Janu Sobieskemu še l. 1683, ko je Sobieski s svojo vojsko osvobodil Dunaj od Turkov. Občina je takrat Sobieskemu ponudila teh 40.000 dukatov, vendar mu jih ni izplačala. Sedaj namerava Karl Seif tožiti dunajsko občino za izplačilo teh 40.000 dukatov z obrestmi vred za 248 let, kar bi dalo hujeslovo svoto. Karl Seif je prepričan, da bo dobil, kar zahteva, če bi tudi trebalo iti do haškega razsodišča. Potomec poljskega kralja živi sedaj zelo skromno v neki kmetski hišici, prepričan pa je, da bo tekom leta dni postal milijarder.

RASTLINE, KI USMRČAJO BACILE JETIKE.

Hamburški zdravnik prof. Much se je zadnje čase bavil s študijem upliva bacilov jetike na žive rastline. Ugotovil je, da bacili jetike, vbrizgani raznim rastlinam, na razne načine nanje učinkujejo. Nekateri rastline imajo sposobnost, da vbrizgane bacile v najkrajši dobi uničijo. V drugih rastlinah zopet bacili sicer naprej živijo, vendar pa izgube svojo strupeno moč in rastlini ne škodujejo. Med rastlinami, ki bacile jetike popolnoma uničijo, so salata, tobak, čebula in česen.

POVABILO S POSLEDICAMI.

Farmer Tiles je povabil soseda Gilesa na bogato večerjo. — Giles je računal pravilno s tem, da ostane pri večerji pozno v noč in je vzel seboj hlevsko svetilko. Pri Tilesu so se dobro gostili, se razgovarjali in pili izborna vina. Giles je dospel domov v redu, za kar se je imel zahvaliti svetilki, ki si jo je vzel na pot. Naslednjega dne rano se je zglasil pri Gilesu Tilesu s listkom, s sedeč vsebine: »Dragi Giles, pošiljam Ti po svojem kočijažu Tvojo svetilko, pa mu izroči našo kletko s papigo, ki si jo pomotoma odnesel.«

Bela urana med milijonarji

Kakor znano, je lani strašna suša v Ameriki mnogokje povzročila silno bedo. Sedaj poročajo ameriški listi, da se je nedavno vozil po krajih ob Mississippiju neznanec v avtu. Ustavljaj se je na farmah, kjer je vladala velika beda, in razdeljeval med farmerje velike svote denarja, češ da je dolžnost ljudi, ki imajo denar, da pomagajo tam, kjer ga ni. Isti neznanec je poprej baje že prepotoval na enak način tudi severno Virginijo, južno Karolino in Louisiano. Pravijo, da je bil to E. F. Jones iz Jersey Cityja, ki je podjedoval ogromno imetje.

Najstarejša filmska igralka

na svetu Miss Horacija Nelson, ki je te dni obhajala v Londonu svoj 85. rojstni dan. »Babico filma« jo imenujejo Angleži, dasi nastopa v filmu šele 11 let. Takrat so jo odkrili radi njenega tipičnega in značilnega obraza starke. Poprej ni bila nikdar igralka. Svoj prvi film je igrala skupno z znano zvezdnico Polo Negri. Mis Nelson je še zdrava in kreпка in prav dobro prenaša štrapace filmanja. Še nedavno je pri snemanju nekega filma iz časov francoske revolucije prebila tri hladne noči na prostem. V kratkem nastopi v zvočnem filmu.

Zalostne higijenske prilike v Rusiji

Po naročilu vlade je sestavil dr. Povarenski statistiko o higijenskih razmerah v industrijskih predelih sovjetske Rusije. Nekateri izmed statistik so izšli v moskovski »Pravdi«. Pa tudi iz drugih opisov, ki so jih priobčili nekateri nemški potniki, ki so prebivali daleč časa v Rusiji, je razvidno, da so higijenske razmere v Rusiji precej žalostne. 50 odstotkov mladoletnih delavcev vohče ne pozna postelje, 32 odstotkov tek dečkov spi na plaščih, 15 odstotkov na svojih kovčgih, 13 odstotkov pa na golih tleh. Od 100 delavcev se jih umije vsaki dan le 42, pa to običajno brez mila. Umivanje zob je pri teh ljudeh neznan stvar. Mlade delavke so izjavile, da je pudranje obraza mnogo praktičnejše nego umivanje.

Harakiri radi pomorske konference

Te dni se je dogodilo v nekem kupeju ekspresa na poti iz Koebe v Tokio nekaj strašnega. Japonski korvetni kapetan Jeji Kusakari je izvršil s svojo vojaško sabljo harakiri. Konduktar, ki je slišal ječanje, prihajajoče iz kupeja, je takoj vdrl vanj, hoteč pomagati nesrečnemu, ki pa ga je s poslednjo silo odgnal od sebe s sabljo, ker je hotel umreti. Značilno je oprostilo pismo, ki ga je pustil ta pomorski častnik. V tem pismu javlja Kusakari svoji ženi, da bo izvršil samomor, ker se ne strinja z rezultati — pomorske konference!...

Kitajci Kalifornije v žalosti.

Kakor znano, je v Kitajskem delu San Franciska v Kaliforniji velika kitajska kolonija, kjer žive »sinovi nebes« ravnotako kakor v domovini. Zadnji čas pa so v globoki žalosti. Umrl je Tom Funtčun, priznani vodja kitajske kolonije v Kaliforniji, večkratni dolarski milijonar. Pokopali so ga po večstodletnem kitajskem običaju. Nad 2000 avtomobilov je sledilo krsti moža, ki je pričel na najnižji stopnji socialne lestve in končal kot Krez.

Žaba brez možganov.

Sloviti naravoslovec Carl Ludwig je nekoč pri predavanju o reflektoričnih funkcijah hrbtnice vzel za eksperiment žabo, kateri je odvzel možgane. Naenkrat se tako operirana žaba zgane in skoči najbližjemu slušatelju — v obraz. Le ta se je nemalo prestrašil malce neprijetnega »poljuba«, nakar je ves avditorij prasnul v huronski smeh. Duhoviti profesor pa je delal mirno: »Vidite gosnobje, kako je možganov zadostuje, da se tako številni avditorij spravi v smeh«

Šport

Službeno ZNS.

Nedeljske tekme sodijo sledeči gg. sodniki: Svoboda: Sloboda (Varaždin) g. Vesnaver; Maribor rez.: Železničar rez. g. Bergant; Maribor mlad.: Železničar mlad. g. Jančič. — Poverjenik.

Sestanek plavačev

ISSK Maribora bo drevi ob 18. uri v posebni sobi »Zamorca«.

Sportni drobiž.

V nedeljo, dne 10. t. m. igra SK Svoboda prijateljsko tekmo z SK Sloboda iz Varaždina. Tekma se vrši na prostoru ISSK Maribora v Ljudskem vrtu in se prične ob 16. uri. Sodi g. Nemec.

Danes se odigra v Zagrebu prvo srečanje za največjo tennis-trofejo na svetu, Davisov pokal, med Japonsko in Jugoslavijo. Ob 3. pop. si stopijo nasproti Jiro Satoh in Franjo Kukulevič ter Hyo Tao Satoh in Franjo Schäffer. Japonci, ki so odigrali že več turnirjev v Evropi in so, da se navadijo na prostore in klimo, že teden dni trenirali v Zagrebu, so v izredni formi in naši reprezentanti nimajo mnogo izgledov na zmago.

Fabris, najboljši jugoslovanski nogometni sodnik, je delegiran za sojenje tekme dne 10. t. m. v Bukarešti med reprezentancama Bolgarske in Romunije. Srečanje se šteje za balkanski pokal.

Italijanska nogometna reprezentanca, ki nastopi v nedeljo v Budimpešti proti izbranemu moštvu Madžarske, igra 17. t. m. v Sofiji z reprezentanco Bolgarije.

Humor inozemstva

»Draga«, je zašepetal srečno, »ti si edina deklica, ki sem jo kdaj poljubil.«
»Verujem ti, je vzdihnila ona.
On jo je poljubil novič.
»In ti si edina deklica, ki mi je kdaj verjela, kar sem rekel,« je pripomnil zasmehljivo.

»No, kako je s tvojim snubljenjem bankirjeve hčerke?«

»Izvrstno. Pričela mi je že vlivati pogum.«

»Ali se ti ne smehlja, kadar te vidi?«

»To še ne. Toda včeraj je izjavila kategorično, da je zadnjikrat rekla: Ne.«

Soprog: »Kupil sem ti za tvoj rojstni dan to-le krasno zapestnico.«

Žena: »Saj ti je vendar znano, da sem hotela avtomobil!«

Soprog: »Vem, draga žena, saj sem se tudi trudil. Toda, žalibog, nisem mogel nikjer dobiti nobenega imitacijskega voza.«

Stranka odvetniku: »Moj sosed pripoveduje vsakomur, da stannje poleg idijota. Kaj naj ukrenem proti temu?«

Odvetnik: »Izselite se!«

Janez Zajc se je splazil pod posteljo, ko je zaslíhal, da prihaja vlomilec. Dolgo časa se ni upal niti dihati in je ves razburjen pričakoval, kako se bo stvar razvila. Nenadoma je začutil, kako se je nekdo trudil, da bi se vprašal k njemu.

»Ali si ti, Ana,« je vprašal tiho.

»Ne,« je bil enako tih odgovor. »Zapazil sem vaso ženo. Jaz sem vlomilec. Napravite mi nekaj pretrgal.«

NAJLEPSI ZA OTROKE.

ZA TENIS.

ZA POPOLDANSKO DRUŽBO.

ZA DELO IN SPREHOD.

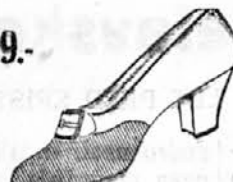
Vrsta 2651-00

Vrsta 4485-00

Vrsta 4625-78

Vrsta 1805-87

Vrsta 1187-03

Prodajamo jih iz boksa in laka za isto ceno. Omogočite svoji deci, da se ji nožice normalno razvijajo.

Čevlji za tenis, ženski in moški, iz belega platna z gumijastim podplatom lahki, elastični in zelo udobni.

Udobni sportni polčevlji z nizko peto in gumijastim podpetnikom. Iz finega telečjega boksa z okrasnim šivom po sredi.

Razkošni čevlji, zelo okusno kombinirani z lakom in boksom, z udobno peto. Okrašeni z zaponko.

Letni polčevlji iz belega ali sivga platna. So zelo lahki in udobni. Sivi za dnevno potrebo, beli za sprehod.

Bata

OBIŠČITE NAS PRAVOČASNO. IZBERITE NAJLEPŠE.

Bata

Enega ali dva gospoda

sprejemem na stanovanje in hrano za Din 450.— mesečno. Vprašati Tezno 5, nasproti krojača Nedoga. 1332

Zgubila sem

zavitek s popisanimi polami na poti od Cirilove tiskarne do Rotovža. Naslov v zavitku. Naladitelj naj odda istega v upravi lista. 1336

Dobro kuharico

za poletne mesece, ki ima prakso v večjih podjetjih, se išče za Počitniški dom na Pohorju. Prijave sprejema tajništvo v Strossmajerjevi ulici 26. 1347

Prodajam

novi zidani družinski hišo na Pobrežju, takojšnja vselitev, plača se lahko samo nekaj čez polovico. Naslov v upravi Večernika. 1339

Lepo opremljeno sobo

z uporabo kopalnice v sredini mesta oddam. Naslov v upravi lista. 1340

Oddam lepe sobe

z eno posteljo, eventuelno z dvema. Sodna ulica 26, vrata 2. 3002

Pomije

takoj odda Kolodvorska restavracija, Maribor. 1334

Lepa enonadstropna stanovanjska hiša

ob prometni cesti z velikim vrtom poneni na prodaj. Mesečni dohodek Din 2500. Vprašati pri dr. Pernatu, odvetniku, Aleksandrova cesta 14. 1342

V nedejo,

dne 10. maja od 9. do 12. ure bo na Teznu št. 19, tik kovačnice razprodaja kompletne spalne sobe in kuhinjske opreme. 1328

zastopniki se sprejmejo

Zrebanje drž. razredne loterije

BANČNA POSLOVALNICA BEZJAK, Maribor, Gosposka 35.

Pri Zrebanju drž. razredne loterije XXI. kola — V. razreda, dne 7. maja se bili izžrebani naslednji večji dobitki (za eventualne napake se ne odgovarja):

2 x Din 100.000.—	54.738.				
2 x Din 50.000.—	32.599.				
2 x Din 40.000.—	42.422.	83.725.			
2 x Din 30.000.—	7814.	31.504.			
2 x Din 10.000.—	22.783.	72.369.			
2 x Din 4.000.—	1729.	4580.	23.634.	33.170.	35.456.
55.706.	83.860.	91.494.			
2 x Din 2.000.—	1620.	2219.	12.808.	14.205.	14.336.
15.926.	17.346.	19.495.	19.538.	26.082.	37.780.
40.890.	41.619.	42.043.	42.859.	43.329.	44.060.
40.466.	54.745.	55.295.	60.919.	62.070.	64.543.
72.526.	73.651.	78.042.	79.581.	82.087.	83.381.
84.731.	86.651.	89.155.	89.481.	95.532.	98.726.

Prihodnje Zrebanje: 8. maja t. l.

Državna razredna loterija

Poročilo iz kolekture ANTON GOLEŽ, Maribor, Aleksandrova cesta 42. — Zrebanje 7. maja 1931. (Za event. tiskovne napake se ne odgovarja.)

2 x Din 100.000.—	54.738.				
2 x Din 50.000.—	32.599.				
2 x Din 40.000.—	42.422.	83.725.			
2 x Din 30.000.—	7814.	31.504.			
2 x Din 10.000.—	22.783.	72.369.			
2 x Din 4.000.—	1729.	4580.	23.634.	33.170.	35.456.
55.706.	83.860.	91.494.			
2 x Din 2.000.—	1620.	2219.	12.808.	14.205.	14.336.
15.926.	17.346.	19.495.	19.538.	26.082.	37.780.
40.890.	41.619.	42.043.	42.859.	43.329.	44.060.
40.466.	54.745.	55.295.	60.919.	62.070.	64.543.
72.526.	73.651.	78.042.	79.581.	82.087.	83.381.
84.731.	86.651.	89.155.	89.481.	95.532.	98.726.

Prihodnje Zrebanje: 8. maja t. l.

153

M. Zavacov

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

181

»Za zdaj še ne.«
 Lojole je streslo. Njegovo blede čelo se je zamegnilo in blisk mu je šinil iz očesa.
 »Toda jaz moram imeti tega človeka!«, je zarenčal.
 »Potrpajte oče,« je dejal Monklar, »obljubljam Vam, da ga dobite.«
 »Dobro, sin moj... zaupam Vaši besedi.«
 »Prisegam Vam, da boste strašno maščevani.«
 Lojola je pokimal z glavo, češ, da hoče čakati potrpežljivo.
 »Pa Dolet?« je povzel.
 »Visoko razsodišče je pričelo njegov proces.«
 »Trebalo ga je pospešiti. Preden ostavim Francijo, hočem videti, kako se dvigne plamen njegove grmade.«
 »Videli ga boste častiti oče... Drugih ukazov mi v tem trenutku nimate dati? ...«
 »Ne, sin moj... Idite, potreben sem počitka... Idite, in Bog naj Vas navdahne s svojo milostjo! ...«

Dočim je sklanjal veliki profos glavo pod strašnim blagoslovom Ignacija De Lojole in postal tako član družbe Jezusove, se je vse pripravljalo na dvoru za odhod v Fontenblo.

Zjutraj zarana je bil dal kralji poklicati mojstra Rableja.

Tekli so po slavnega doktorja v stanovanje, ki mu ga je bil dal odkazati Franc I.

A niso ga našli.

Iskali so ga po vsem Luvru — istotako brez uspeha. Kmalu je bilo očitno, da je mojster Rable pobegnil. Kralj je poslal jezdece, ki so preiskali vso parisko okolico, iskanje je bilo zaman.

Bralac ve, kako je odšel Rable in zakaj.

Ve tudi, zakaj niso našli v njegovi sobi niti pisma, ki ga je bil pisal kralju, niti zdravila, ki ga je bil pripravil.

Vznemirjenost Franca I. se je bila izpremenila v resen strah in tesnobo.

V svoje običajne zdravnike je zaupal samo omejeno, in Rablejev beg mu je bil klaverno znamenje.

S premračnim obrazom se je torej pripravil na odhod iz Luvra.

In še nekaj drugega je presenetilo kralja: izvedel je, da se Aleš Lemahu ni zgledal pri zakladniku, da se mu izplača njegovih tisoč tolarjev.

Toda to presenečenje ni bilo tolikšno, da bi se bil vznemirjal o usodi moža, ki mu je bil našel Žileto.

Nihče se torej ni brigal za to, kaj se je zgodilo z Alešom Lemahujem. Seje nekaj dni na to je našla lastnica stanovanja njegovo mrtvo truplo.

Ko je Ili Lemahu izvedel vest o smrti svojega brata, je vzkliknil:

»Le kaj se je preselil iz tega sveta! Stavim, da nam je prihranil vrv.«

Takšen je bil nagrobni govor ubogega vruga.

Okrog dveh popoldne je dal kralj znamenje za odhod.

Na velikem luverskem dvorišču je stalo kakih dvajset kočij, v katerih so sedele častne dame in plemkinje dvora.

Navadnih vozov, na katerih so se odpeljali služabniki in prtljaga, je bilo nad sto.

Gospodje dvorjaniki so imeli potovati na konjih. Polk konjenikov jim je bil določen za spremstvo.

Vsa ta sijajna kavalkada se je bila pomikala po Parizu, občudovana in pozdravljena od naroda, ki je stal po ulicah v gostih vrstah in kričal na vse grlo:

»Živel kralj!«

Vse čase svoje zgodovine je bilo največje veselje Parižanov, »živel ta in ta«, — posebno če je jahal tisti ta in ta na konju sredi sijajnega spremstva.

In tako bo gotovo še dolgo.

Franco I. se sredi svojih gospodov ni menil mnogo za to navdušenje.

Le tulntam se je nasmešnil kralj Franc; kadar je zagledal med množico lepega dekleta.

Tako je odhajala kavalkada iz Pariza ter se oddaljila z največjo naglico proti Fontenbloju, kraljevski rezidenci.

VII.

Testament Štefana Doleta.

Dan sodbe se je bližal Štefanu Doletu. Že parkrat ga je bil posetil preiskovalni sodnik in ga izpraševal. Sodba je temeljila na dveh točno opredeljenih točkah.

Prvič je bil Štefan Dolet obsojen, da je pisal, da človek po smrti preneha biti.

Drugič je bil obtožen, da je tiskal bolj in manj prekleto knjige, in pred vsem — o groza vseh groz! — da je natisnil sveto pismo v ljudskem jeziku.

Zakaj sveto pismo pisano v latinščini je bila sveta knjiga.

Toda isto pismo je postalo peklensko delo, kakor hitro si ga prevedel v jezik naroda.

Na prvo točko je odgovarjal Dolet:

»Da človek preneha biti, nisem pisal jaz; prevel sem Platona, ki pravi to. Več cerkvenih očetov je prevajalo Platona, jaz nisem storil nič drugega kakor oni; toda nisem si lastil pravice kvariti ga.«

Drugo točko je Dolet čisto enostavno tajil.

Kralj mu je bil podelil tiskarski privilegij.

Vedel je, kakšne obveznosti mu nalaga ta privilegij.

In povdarjati je treba, da bi se bil Dolet rajši odrekel temu privilegiju, kakor pa kršil njegove določbe.

Knjige, ki so jih našli pri njem, sta bila podtaknili brata Luben in Tiho.

Naš namen ni utruditi bralca z opisovanjem mnogih izpraševanj, ki jih je moral prestati nesrečnež. Povejmo le to, da so bili sodniki večkrat v težavi in zadregi zaradi jasnih, enostavnih in točnih odgovorov obtoženčevih.

Na koncu koncev je izvedel Dolet, da pride pred sodišče kot odpadnik in krivoverec, ki mu je dokazano, da je bil v zvezi z več zli duhovi.

Tisti dan, ko mu je prišel Ili Lemahu prečitati odlok, ki ga je klical pred sodnike, da se zagovarja proti tej strašni obdolžitvi, je rekel Dolet sam pri sebi:

»Izgubljen sem! ...«

Odkar je bil poizkusil pobegniti, ga niso preselili v drugo celico, Mojster Lemahu, kakor je bil neprenehoma obkrojen s stražniki, se je bal kljub temu, da ne bi jetnik med preselitvijo poizkusil brezupnega bega, in ga je pustil zato, kjer je bil.

Toda početveril je bil število stražnikov, ki so stali noč in dan pred celičnimi vrati.

Vrhu tega je bilo noč in dan troje vojakov v celici sami; nadzorovali so sleherno kretnjo jetnikovo, pripravljeni vsak trenutek, da planejo nanj.

Mimo tega pa z Doletom niso ravnali slabo.

Imel je snop slame, da je mogel spati na njem. Dajali so mu vode, da je lahko pil, kajti ga je je žejalo. In glede živeža se je pokazal mojster Lemahu naravnost velikodušnega; jetnik je dobil vlak dan hlebec kruha in vsak dan juho z zelenjavo.

Resnica nas sili priznati, da je bil kruh črn in da je bilo v juhi več kropa kakor pa zelenjave, in naposled je bilo vsega tega živeža jedva dovolj, da jetnik ni poginil gladu.

8 CENENIH DNI!

Od 9. do 16. maja 1931

se bodo prodajali pri

KORMANNU

Gosposka ulica 3

na dvorišču

najrazličnejši predmeti vsakodnevne porabe in
igrače, in sicer se vrši prodaja po

10 enotnih cen

za ceno po

Din **3^{.-}, 5^{.-}, 7^{.-}, 9^{.-}, 11^{.-}, 13^{.-}, 15^{.-}, 17^{.-}, 19^{.-}, 21^{.-}**

in se bodo prodajali

samo koristni predmeti.

Prost ogled!

K nakupu se nikogar ne sili!

Vhod na dvorišče . skozi obe trgovini in skozi vežo.

8 BILLIGE TAGE!

Vom 9. bis 16. Mai 1931

werden bei

KORMANN

Gospoka ulica 3

im Hofraume

verschiedene Gebrauchsartikel und
Spielwaren zu

10 Serienpreisen

verkauft.

Sie bekommen zum Preise von

Din **3^{.-}, 5^{.-}, 7^{.-}, 9^{.-}, 11^{.-}, 13^{.-}, 15^{.-}, 17^{.-}, 19^{.-}, 21^{.-}**

nur nützliche Sachen!

Freie Besichtigung, kein Kaufzwang!

**Eingang durch beide Geschäfte und
durch den Hausflur.**